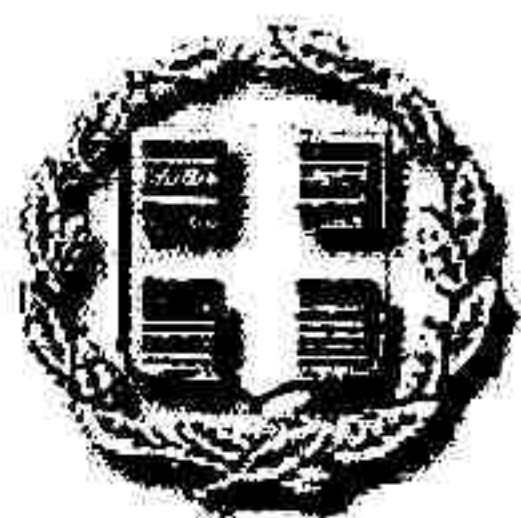

30 ΑΥΓ. 2013

ΕΠΕΙΓΟΝ

Αθήνα 29/8/2013

Αρ. Πρωτ.: 74620

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ,
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ &
ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Ταχ. Δ/ση : Αριστοτέλους 17
Τ.Κ. : 101 87 Αθήνα
Τηλέφωνο : 2132161428-29
Fax : 2105237254
E-mail : tke@yyka.gov.gr

ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Δ/ση Κοινοβουλευτικού
Ελέγχου
✓ Τμήμα: Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: Απάντηση σε ερώτηση Βουλευτή

Σε απάντηση της με αρ.428/1-8-2013 ερώτησης, που κατατέθηκε στη Βουλή από τη Βουλευτή κ. Φ. Πατριανάκου, με θέμα την αύξηση της χρήσης φθηνών «συνθετικών ναρκωτικών» και άλλων εξαρτησιογόνων ουσιών, σας γνωρίζουμε τα ακόλουθα:

Η περίπτωση της Ελλάδας επιβεβαιώνει την εμπειρία άλλων χωρών και τα συμπεράσματα της διεθνούς βιβλιογραφίας ότι η οικονομική κρίση επηρεάζει αρνητικά το πρόβλημα της εξάρτησης, οδηγώντας περισσότερους ανθρώπους στη χρήση ουσιών, ως μια μορφή αυτοθεραπείας απέναντι στο άγχος και την πίεση, επιδεινώνοντας την κατάσταση όσων βρίσκονται ήδη στη χρήση.

Η αύξηση του ποσοστού των αστέγων, η ενίσχυση της αυτοκαταστροφικής συμπεριφοράς, η επιδείνωση των προβλημάτων σωματικής και ψυχικής υγείας, η ταχεία εξάπλωση του HIV/AIDS, η συνεχής εμφάνιση νέων εξαρτησιογόνων ουσιών, συνθέτουν πλέον την εικόνα που συναντούν καθημερινά στο δρόμο όσοι φορείς υποστηρίζουν εξαρτημένους χρήστες. Σε ένα περιβάλλον οικονομικής και κοινωνικής κρίσης με πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας οι χρήστες ουσιών, ήδη άνεργοι στην πλειονότητά τους, χάνουν το κίνητρό τους για θεραπεία. Πιστεύουν ότι η αδυναμία να βρουν δουλειά μετά την απεξάρτηση θα τους κρατήσει στο περιθώριο της κοινωνίας και θα τους οδηγήσει στην υποτροπή. Άλλωστε, η εύρεση εργασίας ήδη αποτελεί τη σημαντικότερη δυσκολία που αντιμετωπίζουν όσοι ολοκληρώνουν σήμερα θεραπευτικά προγράμματα.

Καθώς η ελπίδα για μια καλύτερη ζωή και το κίνητρο για θεραπεία μειώνονται, ενισχύεται η τάση των εξαρτημένων να μη λαμβάνουν στοιχειώδη μέτρα προστασίας της υγείας τους. Ιδίως στην περιοχή της Αθήνας, οι αυτοκαταστροφικές μορφές συμπεριφοράς ενισχύονται, αυξάνεται η ενέσιμη χρήση ουσιών, η κοινή χρήση σύριγγας, η παράλληλη χρήση διαφορετικών ουσιών, η καταφυγή σε νέες, φθηνές, αλλά εξαιρετικά επικίνδυνες ουσίες, οι ερωτικές επαφές χωρίς προφυλάξεις.

Η σημαντικότερη εξέλιξη είναι η επιδημική έξαρση του HIV/AIDS. Παρά τις επιφυλάξεις που διατυπώνονται για τη μεθοδολογία ανίχνευσης του ιού HIV στον πληθυσμό των εξαρτημένων, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ), ανάμεσα στο 2010 και το 2011 τα κρούσματα μόλυνσης αυξήθηκαν 1.500% μεταξύ των χρηστών. Έτσι, ο επιπολασμός του ιού στους χρήστες ουσιών το 2011

αυξήθηκε ραγδαία από 0,8% σε 4,4%. Στην περιοχή της Αθήνας άγγιξε το 8,1%. Ραγδαία αύξηση σημειώνεται επίσης και στην εξάπλωση της ηπατίτιδας C μεταξύ των εξαρτημένων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η κρίση γεννά ολοένα και πιο φθηνά ναρκωτικά και ευνοεί την προώθηση νοθευμένων ουσιών με χαμηλό κόστος. Με δεδομένη τη συρρικνούμενη οικονομική δυνατότητα των χρηστών να εξασφαλίσουν τη δόση τους, νέες, συνθετικές ουσίες έχουν κάνει την εμφάνισή τους στην παράνομη αγορά των ναρκωτικών, όπως τα συνθετικά κανναβινοειδή, που εντοπίζονται κυρίως στη Θεσσαλονίκη και το "shisha", μια μορφή κρυσταλλικής μεθαμφεταμίνης που απαντά στους δρόμους της Αθήνας. Το πρόβλημα των νέων συνθετικών ουσιών συμβαδίζει με μια γενικότερη τάση στην Ευρώπη, όπου, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία, μέσα στο 2012 αναφέρθηκαν 70 τέτοιες νέες ουσίες. Η χρήση συνθετικών ναρκωτικών αυξάνει τους κινδύνους για τη ζωή και την υγεία των χρηστών. Οι συνθετικές ουσίες παρασκευάζονται συνήθως εύκολα σε οικιακά εργαστήρια, χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερος εξοπλισμός, από πρόδρομες ουσίες που συχνά δεν υπόκεινται σε εθνικούς ή διεθνείς ελέγχους, ενώ τη χημική τους ταυτοποίηση δυσκολεύει το γεγονός ότι η σύστασή τους συχνά παραλλάσσεται.

Η κρίση φαίνεται, επίσης, να αυξάνει τον αριθμό των εξαρτημένων που διαβιούν στο δρόμο κάτω από εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες. Οι άνθρωποι αυτοί είναι στην πλειονότητά τους αποκομμένοι από το κοινωνικό τους δίκτυο, τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας ή άλλες πηγές βοήθειας. Αντίθετα βρίσκονται καθημερινά εκτεθειμένοι στις δυσκολίες και τους κινδύνους της ένδειας, της αστεγίας και της «πιάτσας».

Καθώς η οικονομική κρίση αρχίζει να μεταβάλλει αισθητά διάφορες όψεις του προβλήματος των ναρκωτικών και τα επόμενα χρόνια θα οξύνει περισσότερο την εξάρτηση, τη συνδεόμενη με αυτήν παραβατικότητα και τον κοινωνικό αποκλεισμό, χρειάζονται πιο αποτελεσματικές παρεμβάσεις που θα στοχεύουν στην καρδιά του προβλήματος. Είναι άμεση η ανάγκη για ανάληψη δράσης που θα αναχαιτίσει την εξάπλωση των μολυσματικών ασθενειών, θα περιορίσει τους κινδύνους για τη δημόσια υγεία και θα συνδέσει τους χρήστες με τα θεραπευτικά προγράμματα, κρατώντας ζωντανή την προοπτική της θεραπείας και της ένταξης. Προτεραιότητα αποτελούν η στενή παρακολούθηση και τεκμηρίωση των νέων τάσεων, η δημιουργία καινοτόμων προγραμμάτων στο δρόμο, στις φυλακές και σε δομές άμεσης πρόσβασης και θεραπείας, η ανταλλαγή πληροφοριών, η συνεργασία και η δικτύωση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, υπηρεσιών και προγραμμάτων, η χρήση των νέων τεχνολογιών και η συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση των εργαζομένων που υποστηρίζουν τους χρήστες.

Σε αυτό το πλαίσιο το Υπουργείο Υγείας έχει αναπτύξει συγκεκριμένες δράσεις μέσω των φορέων του :

1. Δράσεις για την πρόληψη της χρήσης ουσιών

Την τελευταία διετία το ΚΕΘΕΑ προσπαθεί να ανταποκριθεί σε αυξανόμενο αριθμό αιτημάτων για παρεμβάσεις ενημέρωσης, πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης στις σχολικές κοινότητες και τις τοπικές κοινωνίες. Το 2012 περισσότερα από 9.000 άτομα, μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικοί, γονείς και επαγγελματίες συμμετείχαν στις παρεμβάσεις αυτές.

Κέντρο Κοινοτικής Παρέμβασης στα Εξάρχεια

Το Κέντρο Κοινοτικής Παρέμβασης δημιουργήθηκε στα Εξάρχεια το 2010, για να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης στον εφηβικό και νεανικό πληθυσμό της Αθήνας. Απευθύνεται σε εφήβους και νέους μέχρι 21 ετών. Με επίκεντρο το Στέκι Νέων που έχει δημιουργήσει, το Κέντρο προσφέρει καθημερινά πληθώρα δημιουργικών, ψυχοεκπαιδευτικών και υποστηρικτικών ομάδων σε 60 νέους. Το 2012 ανέπτυξε πολύπλευρες δραστηριότητες στις οποίες περιλαμβάνονταν: εκπαίδευση συνομηλίκων (peer education) ως συντονιστών σε ομάδες, πρόγραμμα πρόληψης της πρόωρης διακοπής του σχολείου, συμβουλευτική υποστήριξη νέων με συμπεριφορά υψηλού κινδύνου, καλοκαιρινό πρόγραμμα

αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου για παιδιά και εφήβους, πολιτιστικές και περιβαλλοντικές δράσεις στην περιοχή Εξαρχείων και σε συνεργασία με άλλους φορείς της πόλης.

Πρόληψη στις εκπαιδευτικές κοινότητες

Η πρόληψη στις εκπαιδευτικές κοινότητες αφορά όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με δράσεις που σχεδιάζονται, ώστε να ανταποκρίνονται στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες των συμμετεχόντων. Για την προώθηση της πρόληψης στη δημόσια εκπαίδευση το ΚΕΘΕΑ συνεργάζεται σταθερά με το Υπουργείο Παιδείας (Γραφεία Αγωγής Υγείας, Συμβουλευτικοί Σταθμοί). Οι παρεμβάσεις του απευθύνονται σε μεμονωμένες ομάδες εκπαιδευτικών, μαθητών και γονιών ή έχουν τη μορφή μακροχρόνιων και ολοκληρωμένων προγραμμάτων στα οποία συμμετέχει το σύνολο μιας σχολικής κοινότητας. Αντίστοιχες παρεμβάσεις πραγματοποιούνται και στην ιδιωτική εκπαίδευση.

Το 2012 το ΚΕΘΕΑ πραγματοποίησε παρεμβάσεις ενημέρωσης και πρόληψης σε 88 συνολικά εκπαιδευτικές κοινότητες δημοτικών, γυμνασίων, λυκείων και επαγγελματικών σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ. Σε περισσότερες από 20 από αυτές τις μονάδες η παρέμβαση του ΚΕΘΕΑ είχε τη μορφή μακροχρόνιων, ολοκληρωμένων προγραμμάτων πρόληψης με τη συμμετοχή μαθητών, γονιών και εκπαιδευτικών.

Το ΚΕΘΕΑ διατηρεί μακροχρόνια και πολύπλευρη συνεργασία με τον ΟΑΕΔ με παρεμβάσεις στις σχολές μαθητείας του. Η συνεργασία περιλαμβάνει και τη λειτουργία τριών Συμβουλευτικών Σταθμών στις σχολές του Νέου Ηρακλείου, του Μοσχάτου και του Αιγάλεω. Για φοιτητές και σπουδαστές στην ανώτερη και ανώτατη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση πραγματοποιούνται ενημερωτικές συναντήσεις και βιωματικά εργαστήρια. Σταθερές συνεργασίες στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί με το ΤΕΙ Αθήνας και τις Σχολές Νοσηλευτών των δημόσιων νοσοκομείων.

Ενημέρωση και εκπαίδευση γονέων

Οι παρεμβάσεις πρόληψης του ΚΕΘΕΑ για γονείς προσφέρουν έγκυρη ενημέρωση γύρω από το πρόβλημα των εξαρτήσεων και ενισχύουν την προσπάθεια για την προώθηση της ψυχοσυναισθηματικής υγείας και της πρόληψης στην οικογένεια. Το 2012 πραγματοποιήθηκαν εκπαιδευτικά προγράμματα σε γονείς προσχολικής και σχολικής ηλικίας, ενώ λειτούργησε ανοικτή Σχολή Γονέων με τη συνεργασία του συλλόγου οικογένειας του ΚΕΘΕΑ ΠΛΕΥΣΗ.

Εκπαίδευση επαγγελματιών στην πρόληψη

Τα επιμορφωτικά προγράμματα στην αγωγή υγείας και την πρόληψη απευθύνονται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, στελέχη κοινωνικών υπηρεσιών, επιμελητές ανηλίκων, εκπαιδευτικούς και στελέχη της εκπαίδευσης, καθώς και άλλες επαγγελματικές ομάδες που έρχονται σε επαφή με το πρόβλημα της εξάρτησης ή που επιθυμούν να συμβάλουν στην αντιμετώπισή του (φαρμακοποιοί, αστυνομικοί, ιερείς κ.λπ.). Τα προγράμματα στοχεύουν στην ενημέρωση-ευαισθητοποίηση αλλά και τη μεταφορά τεχνογνωσίας γύρω από το σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση παρεμβάσεων πρόληψης. Για την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης στα σχολεία, το ΚΕΘΕΑ έχει δημιουργήσει εκπαιδευτικό υλικό, εγκεκριμένο από το Υπουργείο Παιδείας, που χρησιμοποιείται στην πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το 2012 πραγματοποιήθηκε, μεταξύ άλλων, σεμινάριο ευαισθητοποίησης των διευθυντών όλων των γυμνασίων και λυκείων της Α΄ Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας για τις στρατηγικές προώθησης της πρόληψης και τη διαχείριση περιστατικών χρήσης στο σχολικό σύστημα.

Εγκαιρη Παρέμβαση

Με τη Μονάδα Πρόληψης ΙΚΑΡΟΣ το ΚΕΘΕΑ παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη σε νέους υψηλού κινδύνου και τις οικογένειές τους, οι οποίοι παραπέμπονται συνήθως από τους επιμελητές ανηλίκων, στο το εκπαιδευτικό σύστημα και συνεργαζόμενους φορείς.

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΡΟΛΗΨΗΣ 2012

μαθητές και φοιτητές	6.727
καθηγητές	1.796
γονείς	898
επαγγελματίες	630
Στους Συμβουλευτικού Σταθμούς του ΚΕΘΕΑ στις σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ	264

2. Δράσεις για τη θεραπευτική αντιμετώπιση της χρήσης ουσιών

Για να ανταποκριθεί στις ανάγκες των εξαρτημένων και των οικογενειών τους την περίοδο της κρίσης, το ΚΕΘΕΑ δημιουργεί νέες υπηρεσίες, με έμφαση στους χρήστες που βρίσκονται στο δρόμο ή εμπλέκονται με το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης. Μέσα στο 2013 προβλέπεται η έναρξη λειτουργίας των ακόλουθων προγραμμάτων:

Ειδικό Κέντρο Άμεσης Πρόσβασης Εξαρτημένων Ατόμων στην Αθήνα

Απευθύνεται σε χρόνιους ή υποτροπιάζοντες χρήστες με υψηλό βαθμό περιθωριοποίησης οι οποίοι είναι αποκομμένοι από δίκτυα και πηγές βοήθειας. Το έργο ανακατασκευής και βασικού εξοπλισμού του ιδιόκτητου κτηρίου του ΚΕΘΕΑ, που εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2013, έγινε εξολοκλήρου με δωρεά του Ιδρύματος «Σταύρος Νιάρχος».

Οργάνωση και λειτουργία δικτύου φροντίδας εξαρτημένων ατόμων στο δρόμο σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη

Το δίκτυο θα υποστηρίζει την εξαιρετικά ευάλωτη και διαρκώς διευρυνόμενη ομάδα των χρηστών που διαβιούν στο δρόμο. Θα δραστηριοποιείται με δύο νέες κινητές μονάδες προσέγγισης χρηστών σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, καινοτόμα προγράμματα παρέμβασης σε κρίση και τη συστηματική δικτύωση με τις υφιστάμενες υποδομές του ΚΕΘΕΑ και άλλων φορέων. Υλοποιείται και στελεχώνεται εξολοκλήρου επίσης με δωρεά του Ιδρύματος «Σταύρος Νιάρχος».

Θεραπευτική Κοινότητα στις Φυλακές Διαβατών

Η νέα Θεραπευτική Κοινότητα του ΚΕΘΕΑ, στις ανδρικές Φυλακές Διαβατών, με ημερήσια δυναμικότητα 84 ατόμων, θα δίνει την ευκαιρία σε περισσότερους κρατούμενους με πρόβλημα χρήσης να απεξαρτηθούν μέσα στη φυλακή και να προετοιμαστούν για την κοινωνική τους επανένταξη.

Κέντρο Υποδοχής και Επανένταξης Αποφυλακισμένων Θεσσαλονίκης

Το Κέντρο Υποδοχής και Επανένταξης Θεσσαλονίκης θα λειτουργήσει στις ανακαινισμένες εγκαταστάσεις του ΚΕΘΕΑ στα Λαδάδικα Θεσσαλονίκης. Σε συνδυασμό με τα προγράμματα του ΚΕΘΕΑ στα σωφρονιστικά καταστήματα της βόρειας Ελλάδας, με τα οποία θα είναι διασυνδεδεμένο, θα αναβαθμίσει την παρέμβαση του ΚΕΘΕΑ στο πλαίσιο του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης.

Δημιουργία Δικτύου Πολυδύναμων Ψυχοδιαγνωστικών Κέντρων

Τα Κέντρα, επτά στο σύνολό τους, θα βρίσκονται σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Ιωάννινα, Ηράκλειο Κρήτης, Καλαμάτα και Μυτιλήνη και θα απευθύνονται σε άτομα που αντιμετωπίζουν ψυχικά προβλήματα σε συνδυασμό με τις εξαρτήσεις (διπλή διάγνωση). Θα προσφέρουν φροντίδα σε εξωτερική βάση, επιχειρώντας την ολιστική υποστήριξη των ατόμων με διπλή διάγνωση με στόχο τη θεραπεία και την κοινωνική ένταξη, ώστε να αποφεύγεται ο εγκλεισμός τους για εσωτερική νοσηλεία και οι συνεχόμενες υποτροπές. Υλοποιούνται με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ στο πλαίσιο του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013».

Νέα Συμβουλευτικά Κέντρα

Δύο νέα Συμβουλευτικά Κέντρα, στη Βοιωτία και την Κάλυμνο, δημιουργούνται με την υποστήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, διευρύνοντας τις δυνατότητες πρόσβασης των εξαρτημένων ατόμων και των οικογενειών τους σε βοήθεια για την αντιμετώπιση της εξάρτησης.

3. Ενημερωτικές δράσεις του Υπουργείου Υγείας με έμφαση στην ενημέρωση κυρίως των νέων

Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού γύρω από το πρόβλημα των ναρκωτικών αποτελεί έναν από τους πρωταρχικούς στόχους του Υπουργείου Υγείας. Οι ενημερωτικές ενέργειες, δράσεις και παρεμβάσεις υλοποιούνται κυρίως μέσω του ΟΚΑΝΑ είτε με τη μορφή ενημερωτικών εκστρατειών πανελλαδικής εμβέλειας, είτε με μικρότερης έκτασης και πιο επικεντρωμένες δράσεις (εκδόσεις ενημερωτικών εντύπων, ημερίδες, εκδηλώσεις κ.α), οι οποίες απευθύνονται στο σύνολο του πληθυσμού, ή/και σε ειδικότερες πληθυσμιακές και ηλικιακές ομάδες. Οι επικοινωνιακές αυτές ενέργειες στοχεύουν στην πρόληψη της έναρξης της χρήσης ναρκωτικών ουσιών από τους νέους, στην όσο το δυνατόν καλύτερη ενημέρωση του κοινού γύρω από το πρόβλημα της ουσιοεξάρτησης, στη συνειδητοποίηση της εξάπλωσής του, αλλά και της αναγκαιότητας δημιουργίας και ανάπτυξης περισσότερων θεραπευτικών δομών, στην ενημέρωση για τις υπηρεσίες και το έργο που προσφέρει ο Οργανισμός.

Ειδικότερα ο ΟΚΑΝΑ, στο πλαίσιο προγραμμάτων του ΕΣΠΑ που υλοποιεί, έχει εντάξει επικοινωνιακές δράσεις και ενέργειες με στόχο την ενημέρωση των νέων σχετικά με τους κινδύνους από τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Συγκεκριμένα, στην εγκεκριμένη Πράξη με τίτλο: «Καμπάνια ενημέρωσης για τις εξαρτήσεις - Ετήσιο φεστιβάλ κατά των ναρκωτικών» και η οποία βρίσκεται σε φάση υλοποίησης, στο Υποέργο 2 με τίτλο: «Εκστρατεία ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινωνικού συνόλου με στόχο τη διευκόλυνση των πολιτικών που σχετίζονται με την αντιμετώπιση του προβλήματος των εξαρτήσεων», προβλέπεται η οργάνωση και υλοποίηση μιας ευρείας, μακρόχρονης και επιστημονικά σχεδιασμένης πανελλαδικής εμβέλειας επικοινωνιακής εκστρατείας που θα περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, που θα απευθύνονται στο ευρύ κοινό, αλλά και στοχευμένες δράσεις, που θα απευθύνονται σε επιμέρους πληθυσμιακές ομάδες, όπως αυτή των εφήβων και των νεαρών ενηλίκων.

Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικές από τις επικοινωνιακές ενέργειες για την ηλικιακή ομάδα εφήβων και νεαρών ενηλίκων, όπως αυτές περιγράφονται στο Υποέργο 2 της ως άνω Πράξης:

Ομάδα στόχος: έφηβοι και νεαροί ενήλικες

Στόχος επικοινωνίας: α. Πρόληψη, υιοθέτηση υγιών μοντέλων ζωής

Ενδεικτικά μέσα επικοινωνίας: Έντυπο για τα κέντρα πρόληψης του ΟΚΑΝΑ και τις παρεχόμενες προς τους εφήβους υπηρεσίες, αφίσσα με μήνυμα/ σλόγκαν σποτ για προβολή σε social media, ιστοσελίδες με νεανικό περιεχόμενο και κινηματογράφους, διαγωνισμός με

χρηματικό έπαθλο για κατασκευή ηλεκτρονικού διαδραστικού παιχνιδιού (video game) βασισμένο στις αρχές της πρωτογενούς πρόληψης.

Ενδεικτικές προωθητικές ενέργειες: Διάχυση μηνυμάτων σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο μέσω των Κέντρων Πρόληψης, διοργάνωση δράσεων (αθλητικών, πολιτιστικών διαγωνισμών κ.ά) με τη συμμετοχή πληθυσμού νέων, καταχωρίσεις σε αθηναϊκά ή τοπικά έντυπα νεανικού ενδιαφέροντος, αξιοποίηση σύγχρονων μέσων τεχνολογίας, προώθηση video game δωρεάν μέσω των Κέντρων Πρόληψης ή online σε ιστοσελίδες ή μέσω άλλων προωθητικών ενεργειών.

Στόχος επικοινωνίας: β. Έγκαιρη παρέμβαση για ψυχαγωγική χρήση

Ενδεικτικά μέσα επικοινωνίας: Ενημερωτικό φυλλάδιο για λήψη μέτρων ασφάλειας και αποφυγή επικίνδυνων συμπεριφορών σε ελληνικά, αγγλικά και ιταλικά ή γαλλικά, τηλεοπτικό η/και διαδικτυακό 'σποτ'.

Ενδεικτικές προωθητικές ενέργειες: Διάθεση σε χώρους συνάθροισης νέων, χώρους νυχτερινής διασκέδασης με έμφαση σε τουριστικές περιοχές σε περιόδους αιχμής, προβολή σε social media και ιστοσελίδες, ενημερωτικό περίπτερο με event με αφορμή την ανάδειξη του διαγωνισμού για video game ή σε οποιαδήποτε άλλη φάση

Ωστόσο, αποτελεσματικότερες για τη «θωράκιση» των νέων είναι οι δράσεις πρόληψης - καθολικές και επικεντρωμένες- που υλοποιούνται μέσα από εξειδικευμένα προγράμματα πρόληψης βασισμένα στη φιλοσοφία της αγωγής και της προαγωγής της υγείας. Αυτού δοθέντος ο ΟΚΑΝΑ έχει προχωρήσει από το 1995, σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση, στην ίδρυση Κέντρων Πρόληψης, δημιουργώντας ένα δίκτυο που αριθμεί σήμερα σε 72 Κέντρα, τα οποία λειτουργούν και υλοποιούν παρεμβάσεις πρόληψης, αλλά και δράσεις ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης σε 49 νομούς της χώρας. Τα προγράμματα που αναπτύσσουν τα Κέντρα απευθύνονται σε γονείς, μαθητές και εφήβους, εκπαιδευτικούς, επαγγελματίες υγείας, στρατευμένους, αθλητικούς συλλόγους και ομάδες, επαγγελματίες που έρχονται σε άμεση επαφή με το πρόβλημα (εκπαιδευτικούς, προπονητές, αστυνομικούς, επαγγελματίες υγείας, ιερείς, στρατιωτικούς κ.ά.) ειδικές πληθυσμιακές ομάδες (παλιννοστούντες, πρόσφυγες, μειονοτικές ομάδες, φυλακισμένους κ.ά) καθώς και στην ευρύτερη κοινότητα. Οι στόχοι τους, ανάλογα με την ομάδα στην οποία απευθύνονται και τη διάρκεια της παρέμβασης, είναι: η ενδυνάμωση, υποστήριξη και εκπαίδευση των νέων ώστε να υιοθετήσουν μια θετική στάση ζωής και να αναπτύξουν δεξιότητες που να αντιστέκονται στη χρήση των εξαρτησιογόνων ουσιών, αλλά και σε άλλες εξαρτητικές συμπεριφορές (τζόγος, διαδίκτυο κ.α), η συμβουλευτική και υποστήριξη της οικογένειας με σκοπό την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου και τη βελτίωση της επικοινωνίας, η ευαισθητοποίηση καθηγητών και δασκάλων σε θέματα πρόληψης, η ενίσχυση του παιδαγωγικού τους ρόλου και η ενδυνάμωση των σχέσεων εκπαιδευτικών -μαθητών, η πληροφόρηση, ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της ευρύτερης κοινότητας.

Τα προγράμματα που υλοποιούν τα Κέντρα διαπνέονται από μια φιλοσοφία ευρύτερης προσέγγισης της πρόληψης της χρήσης νομίμων και παρανόμων ουσιών, που δεν εστιάζει μόνο στην ίδια τη χρήση και στους κινδύνους από αυτή, αλλά επικεντρώνεται κυρίως στις αιτίες του προβλήματος, επιδιώκοντας την προαγωγή της γενικότερης ψυχοκοινωνικής υγείας των νέων (ενίσχυση της αυτοεκτίμησης, μείωση του συναισθήματος μοναξιάς, ανάπτυξη δεξιοτήτων επικοινωνίας, αντιστάσεων σε αρνητικές επιρροές, ικανότητας λήψης υπεύθυνων αποφάσεων για τον τρόπο ζωής) μέσω μιας αμιγούς εκπαιδευτικής διαδικασίας βασισμένης σε σύγχρονες μεθόδους ενεργητικής μάθησης. Έτσι, οι εξειδικευμένες παρεμβάσεις των Κέντρων Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας, στοχεύοντας από τη μια στην «εκπαίδευση» των νέων και στην υιοθέτηση υγιών στάσεων ζωής, αλλά και παράλληλα στην ενίσχυση του ρόλου των γονιών, των εκπαιδευτικών, στην ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της κοινότητας, μπορούν να έχουν πολλαπλασιαστικά οφέλη και να λειτουργήσουν όχι απλά ενημερωτικά αλλά και περιοριστικά στην έναρξη χρήσης ναρκωτικών από τους νέους.

4. Μέτρα για την πρόληψη της διάδοσης, αλλά και την αντιμετώπιση των συνεχώς αυξανόμενων νέων κρουσμάτων HIV στη χώρα μας στους χρήστες ενέσιμων ναρκωτικών

Η αντίδραση της Ελλάδας στην επιδημική έκρηξη που καταγράφηκε στο τέλος του 2010 ήταν άμεση και πολυμέτωπη, υιοθετώντας δέσμες ενεργειών σε όλα τα επίπεδα. Ειδικότερα οι ενέργειες, στις οποίες προέβη η χώρα αναφέρονται παρακάτω συνοπτικά:

1. Ενημέρωση της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας και των αρμόδιων Οργάνων Υγείας από τους αρμόδιους εθνικούς εταίρους (ΟΚΑΝΑ, ΚΕΕΛΠΝΟ). Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί τρεις επισκέψεις μεικτών κλιμακίων με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κέντρου Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC), του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) και του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης για τα Ναρκωτικά και την Τοξικομανία (EMCDDA) και έχει καταρτιστεί σχετική Έκθεση εκτίμησης του κινδύνου ήδη από το Δεκέμβριο του 2011.
2. Επέκταση του προγράμματος υποκατάστασης οπιοειδών (OST). Οι θέσεις θεραπείας αυξήθηκαν στην Αθήνα από 2.098 το 2010 σε 3.040 τον Απρίλιο του 2013. Μεγαλύτερη ήταν η αύξηση των θέσεων στην υπόλοιπη Ελλάδα, όπου από 3.003 το 2010 έφτασαν τον Απρίλιο του 2013 τις 5.030. Πιο συγκεκριμένα, τα ποσοστά ΧΕΝ που λάμβαναν θεραπεία υποκατάστασης στην υπόλοιπη Ελλάδα ήταν 30,4% το 2010, 38,6% το 2011 και 45,4% το 2012, ενώ για την Αθήνα 28,0% το 2010, 31,5% το 2011 και 38,2% το 2012. Το σύνολο θεραπευομένων στο πρόγραμμα υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ το 2010 ήταν 5.101 άτομα ενώ σήμερα είναι 8.070 άτομα.
3. Ενίσχυση των προγραμμάτων διανομής βελόνων και συριγγών (NSP), ήδη από τον Ιανουάριο του 2012 μέσω του δικτύου του ΟΚΑΝΑ. Το Δεκέμβριο του 2011, ξεκίνησε η συνεργασία του ΟΚΑΝΑ και ειδικότερα των ομάδων «δουλειάς στο δρόμο» («streetwork») με τις ΜΚΟ «Θετική Φωνή», «Κέντρο Ζωής», «PRAKSIS», «Γιατροί του Κόσμου» και το Κέντρο Πρόληψης Αθήνας «ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ», προκειμένου να εξασφαλιστεί η ευρεία γεωγραφική κάλυψη και η αύξηση της συχνότητας των εξορμήσεων των ομάδων «streetwork» που διανέμουν σύριγγες, προφυλακτικά και απαραίτητο υγειονομικό υλικό και ταυτόχρονα ενημερώνουν και κινητοποιούν τους ενεργούς χρήστες για αναζήτηση θεραπείας. Ο συνολικός αριθμός νέων συριγγών που διανεμήθηκε στην Αθήνα αυξήθηκε από 61.516 σύριγγες το 2010 σε 404.124 το 2012, διαμορφώνοντας τον ετήσιο μέσο όρο ανά άτομο στις 144 σύριγγες (από 16 που ήταν το 2010), προσεγγίζοντας περισσότερο τον ιδανικό ετήσιο μέσο όρο διανομής αριθμού συριγγών, που σύμφωνα με τον ΠΟΥ θα πρέπει σε περιπτώσεις επιδημικής έκρηξης να φτάνει τις 200 ανά άτομο/ ανά έτος.
4. Συγκρότηση Διατομεακής Επιτροπής από την Υφυπουργό Υγείας το Δεκέμβριο του 2012 για το συντονισμό των δράσεων αντιμετώπισης της επιδημίας και με τη συμμετοχή του ΚΕΕΛΠΝΟ (επικεφαλής), του ΟΚΑΝΑ, του ΚΕΘΕΑ και των ΜΚΟ 'Θετική Φωνή', PRAXIS, 'Γιατροί του Κόσμου', 'Κέντρο Ζωής' και 'Act up'. Οι κύριοι φορείς χάραξης στρατηγικής της αντιμετώπισης είναι το ΚΕΕΛΠΝΟ ως εθνικό κέντρο ελέγχου λοιμωδών νοσημάτων και ο ΟΚΑΝΑ ως εξειδικευμένος φορέας αντιμετώπισης της εξάρτησης από οπιούχα που συνδέονται με την ενδοφλέβια χρήση.
5. Επιδημιολογική και μοριακή ανάλυση του ιού που ανιχνεύεται στα άτομα που κάνουν ενδοφλέβια χρήση ναρκωτικών από την Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, η οποία δείχνει «νέες» αλληλουχίες HIV που έχουν εισαχθεί στην Ελλάδα μετά το 2010,

πιθανότατα από την Ασία. Ο τρόπος διασποράς τους υποδεικνύει αλλαγές στον τρόπο μετάδοσης του ιού στην κοινότητα των ΧΕΝ στην περιοχή της Αθήνας.

6. Έναρξη του προγράμματος 'ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ' (συνεργασία Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών και ΟΚΑΝΑ, ΕΣΠΑ 2007-2013). Στο πλαίσιο του προγράμματος εφαρμόζεται σε ΧΕΝ κατευθυνόμενη αλυσιδωτή δειγματοληψία (Respondent Driven Sampling), η οποία θα διεξαχθεί και θα ολοκληρωθεί σε 5 κύκλους, ώστε να ελεγχθεί με αυτόν τον τρόπο για αντισώματα HIV το σύνολο των ΧΕΝ της περιοχής της Αθήνας. Όσα άτομα βρίσκονται οροθετικά παραπέμπονται κατά προτεραιότητα στα θεραπευτικά προγράμματα του ΟΚΑΝΑ και στις Μονάδες Ειδικών Λοιμώξεων του Ε.Σ.Υ. για περαιτέρω έλεγχο και αντιρετροϊκή θεραπεία. Στόχος του προγράμματος είναι η προσέγγιση 7000 ΧΕΝ σε διάρκεια 18 μηνών. Το Πρόγραμμα αναμένεται να ολοκληρωθεί το Δεκέμβριο του 2013.

Ειδικότερα θα πρέπει αναφερθεί το πρόγραμμα που υλοποιεί το ΚΕΘΕΑ ΕΞΕΛΙΞΙΣ, το πρόγραμμα άμεσης πρόσβασης του ΚΕΘΕΑ, μέσω της μονάδας προσέγγισης χρηστών στο δρόμο και της κινητής του μονάδας (van), πραγματοποιώντας δράσεις ανταλλαγής συριγγών στην πρωτεύουσα. Σημειώνεται ότι πρόκειται για ανταλλαγή κιτ με χρησιμοποιημένες σύριγγες (και όχι απλή διανομή συριγγών), μετά από προσωπική επαφή με τους χρήστες στο δρόμο, στο πλαίσιο της οποίας προσφέρεται συμβουλευτική αλλά και εκπαίδευση για ασφαλέστερη χρήση και πρόληψη της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων.

Κάθε κιτ αποτελείται από :

- 1 σύριγγα (2,5ml 23G ή 2,5ml 21G ή 1ml 27G ή 5ml 21G)
- 1 αντισηπτικό μαντιλάκι
- 1 αποστειρωμένο δοχείο προετοιμασίας (τάσι βρασίματος)
- 1 φακελάκι αποστειρωμένο κιτρικού οξέος
- 1 αμπούλα water for injection 5ml.
- 1 αποστειρωμένο φίλτράκι
- 1 αποστειρωμένο αιμοστατικό
- 1 προφυλακτικά
- και οδηγίες ασφαλέστερης χρήσης στο μέσα μέρος της συσκευασίας του.

Ανά εβδομάδα ανταλλάσσονται 150 κιτ κατά προσέγγιση με χρησιμοποιημένες σύριγγες, πάντα μετά από διαπροσωπική επαφή με τους χρήστες. Για το δεύτερο εξάμηνο του 2013 προβλέπεται η λειτουργία δύο νέων κινητών μονάδων προσέγγισης χρηστών στο δρόμο σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη με χρηματοδότηση από το ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, με τις οποίες θα ενισχυθούν σημαντικά οι δράσεις ανταλλαγής συριγγών, ενημέρωσης-συμβουλευτικής και υποστήριξης των χρηστών στο δρόμο.

Στην τελευταία επίσκεψή του στην Αθήνα, 20-22 Μαρτίου 2013, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων (ECDC) διαπιστώνει την πρόοδο που συντελέστηκε στη χώρα αναφορικά με κάποιες από τις συστάσεις που συμπεριλαμβάνονταν στην Έκθεση εκτίμησης του κινδύνου του 2012 (συντονισμός δράσεων, διανομή συριγγών), κάνει ωστόσο λόγο για ανησυχητικά προσκόμματα που παρεμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη υπηρεσιών πρόληψης και ανάλυσης της επιδημίας, κυρίως λόγω του περιορισμού των κονδυλίων που διατίθενται γι αυτό το σκοπό ως συνέπεια της γενικότερης εθνικής οικονομικής κρίσης.

5. Παρακολούθηση των επιδημιολογικών δεδομένων

Η στοχευμένη αντιμετώπιση του προβλήματος της ουσιοεξάρτησης, κάθε ενέργεια ανάπτυξης των δομών και των υπηρεσιών κατά των ναρκωτικών αλλά και ο σχεδιασμός και η υλοποίηση επικοινωνιακών ενεργειών και δράσεων επιβάλλουν, καταρχήν, σωστή καταγραφή του

προβλήματος και ενδελεχή ποσοτική αλλά και ποιοτική ανάλυση των δεδομένων. Για το λόγο αυτό, ο ΟΚΑΝΑ παρακολουθεί στενά τα επιδημιολογικά στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης για τα Ναρκωτικά (ΕΚΤΕΠΝ)*, ενώ το 2011 χρηματοδότησε την έρευνα του ΕΠΙΨΥ «Πανελλήνια έρευνα στο σχολικό πληθυσμό για τη χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών», η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή των Κέντρων Πρόληψης ΟΚΑΝΑ/Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Η έρευνα αυτή υλοποιείται ανά τετραετία από το ΕΠΙΨΥ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «European School Survey on Alcohol and Other Drugs» και έχει διεθνή αναγνώριση, ως έγκυρη πηγή πληροφοριών για τη χρήση ουσιών και γενικότερα για τον τρόπο ζωής των εφήβων. Βοηθά να καταγραφούν και να κατανοηθούν οι αλλαγές στον τρόπο ζωής και τις συμπεριφορές, στο πλαίσιο του συνεχούς μεταβαλλόμενου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος και επιτρέπει συγκρίσεις μεταξύ των χωρών, αυξάνοντας την κατανόηση των φαινομένων που μελετά. Οι πληροφορίες που συλλέγονται από την έρευνα συμβάλλουν στο σχεδιασμό αποτελεσματικών πολιτικών για την πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών και την προαγωγή της υγείας των νέων.

Τέλος, ο ΟΚΑΝΑ δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάγκη ελέγχου και νομοθετικών ρυθμίσεων σχετικά με τις νέες ψυχοδραστικές ουσίες, αλλά και την υπερβολική συνταγογράφηση αναλγητικών φαρμάκων έχει θέσει ως μια από τις προτεραιότητες της Ελληνικής Προεδρίας (Α' εξάμηνο 2014) τη συνέχιση και ολοκλήρωση των σχετικών κανονισμών που και η παρούσα Προεδρία της Λιθουανίας έχει ξεκινήσει να επεξεργάζεται.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- 1.Βουλευτή κ. . Φ. Πατριανάκου
- 2.Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη
- 3.Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
- 4.Ναυτιλίας και Αιγαίου

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΖΕΤΤΑ Μ. ΜΑΚΡΗ

ΕΣΩΤ. ΔΙΑΝΟΜΗ:

- 1.Γρ.Υπουργού
- 2.Γρ. Υφυπουργού κας Μακρή
- 3.Τμήμα Κοιν. Ελέγχου Νομοθ. Συντονισμού & Κωδικοποίησης

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

